

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת בחוקתי

אדר

רוח השלום מנשבת בעולם

פרשת בחוקתי פרק כו (ו) ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחרירי והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לאתעבר בארצכם: (ז) ורדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב:

ופרש"י ויקרא פרק כו פסוק (ו) ונתתי שלום - שמא תאמרו הרי מאכל הרי משתה אם אין שלום אין כלום, ת"ל אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר (ישעיה מה) עושה שלום ובורא את הכל:

פרפראות:

לפני שנדבר על פרשתנו נתחיל בדברי מליצה, כתב בספר נזר יוסף בשם הדרשן הירושלמי הרה"ג רבי שבתאי יודלביץ זצ"ל. על הפסוק ונתתי שלום בארץ, מספרים שהיו שני חברים אחד בשם ישראל ואחד בשם שלום, הם טיילו יחדיו והגיעו לנהר, אמרו בנייהם למה נכנס שנינו ונרטב עדיף יותר שאחד ירכיב את השני ונרויח אחד לא ירטב, אבל השאלה מי יהיה על מי, שלום נזכר בפסוק שבו כתוב שלום על ישראל, ולכן אמר לחברו שהוא צריך לרכב על ישראל, הסכים איתו מאחר ויש לכך רמז בפסוק וכן היה שישאל הרכיב את שלום על כתיפו, באמצע הנהר זרק ישראל את שלום, שאל אותו שלום מדוע עשית כך, ענה לו ישראל אמנם יש רמז בפסוק ששלום על ישראל אבל נזכרתי שכתוב ונתתי שלום בארץ, ולכן הפסוק מרמז לזרוק אותך.

שאלות:

א} שואלים מצד אחד התורה מבטיחה ונתתי שלום בארץ הרי אמר שלא יהיו מלחמות נגד עם ישראל, אך בהמשך כתוב ורדפתם את אויביכם ונפלו לפניכם, הרי אמר שיהיו מלחמות רק שעם ישראל ינצח? **ב} עוד הקשה בספר משכיל לדוד על ויקרא פרק כו פסוק (ו) ונתתי שלום וכו'.** פי' דקשה לו דלא שייך בשלום לשון נתינה, דבשלמא לעיל דכתיב ונתתי גשמיכם ניחא, שהרי הגשמים דבר שיש בהן ממש ושייך בהן לשון נתינה דבר הניתן, וכן נתנה הארץ יבולה, אבל השלום הוא דבר שלא שייך ביה לשון נתינה והיה לו לומר ואעשה שלום או ואשים שלום וכיוצא? **ג} עוד הקשה האור החיים** צריך לדעת למה הוצרך לומר ונתתי שלום אחרי שכבר אמר קודם וישבתם לבטח?

החיפוש אחר השלום בכל תחומי החיים:

כאשר נתבונן בעולם כולם רודפים ומנסים לחפש דרכים לעשות שלום, ומשקיעים על כך משאבים גדולים, ומנהיגי העולם כולו מצהירים מגנים ומשבחים ומתמודדים סביב השלום, אך ענינו רואות שאין הצלחה ותמיד הדברים עולים על שרטון ונכשלים והשאלה למה, ובאמת חיפוש השלום הוא בארבעה קטגוריות, והן הראשון שלום ביתו של האדם, השני שלום בתוך הציבור החרדי, השלישי שלום בכלל ישראל, והרביעי שלום בעולם לישראל מאומות העולם, תורתנו הקדושה מלמדת אותנו בכדי לזכות לשלום הדבר נתון ותלוי בעם ישראל בשמירת התורה ומצוותיה רק אם בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו אך ורק אז אפשר לזכות שהשלום ישרור בתוך ביתנו ולאחר מכן בתוך מחננו והדבר ישפיע גם על כלל ישראל וממילא ישפיע גם על אומות העולם, ולזאת מאחר והדבר תלוי וכוונתו ומחוייב על הציבור החרדי שאליו התורה מאמרת כי לא יתכן שתדבר למי שאינו קשור כלל לתורה, הרי שהדבר תלוי ועומד בציבור שומרי התורה שכל שנעשה מאמץ ונשתדל בקיום התורה ומצוותיה אשר כלל בתוכה את חובת האדם לעבוד על תיקון מידותיו הקנאה התאוה והכבוד אשר מוציאים את האדם מהעולם ויוצר מחלוקת בתוך מחננו כך ירבה השלום, וכמובן הדבר מתחיל בביתו של אדם וממילא זה משפיע לחברה וממילא לכלל ישראל וממילא לכלל העולם, וברוך השם שבתקופתנו רוח השלום נושבת לאחרונה בארצנו כאשר אנחנו רואים כיצד חכמי ישראל מתחברים במחנה החרדי הספרדי, ויש להתפלל שגם המחנה השני יהיה כך, ויותר מכך שכל הציבור החרדי יתאחד ויעשו אגודה אחת לעשות רצון השם מעין כל אב שרוצה באחדות יוצאי חלציו, ובכך הדבר יגביר את כוח התורה וישפיע על כלל ישראל וממילא על כל העולם, וברוך השם שרואים תקופה מיוחדת במינה של אהדה כלפי עם ישראל הן בחיבור ארצות הברית עם ישראל באהדה והזדהות דבר שלא היה בעבר, וכך הדבר בכמה ממדינות העולם בהודו במרוקו בספרד בסעודיה במצרים ועוד אף בצפון קורע דבר שלא היה מעל חמישים שנה, ואין ספק שכל זה מאת השם יתברך והדבר מעודד וככל שנתחזק בקיום התורה והמצוות ונתאחד כאיש אחד כך ילך ויגדל וישגשג השלום על עם ישראל ובעולם כאשר נבאר בפרשתנו.

כוונת התורה לשלום הפנימי אדם בביתו ובכלל ישראל:

ובזה נבוא לביאור פרשתנו שמלבד פרש"י אשר ביאר שלום בעולם, יש ראשונים שביארו אחרת וכתב האבן עזרא על ויקרא פרק כו פסוק ו נתתי שלום בארץ - ביניכם: וכ"כ הרמב"ן על ויקרא פרק כו פסוק ו נתתי שלום בארץ שיהיה שלום ביניכם ולא תלחמו איש באחיו וכו' והוא הנכון, כי תהיה ארץ ישראל בעת קיום המצות, כאשר היה העולם מתחילתו קודם חטאו של אדם הראשון אין חיה ורמש ממת אדם, וכמו שאמרו (ברכות לג) אין ערוך ממת אלא חטא ממת וזה שאמר הכתוב (ישעיה יא ח) ושעשע יונק על חור פתן, וכן ופרה ודוב תרענה ואריה כבקר יאכל תבן (שם פסוק ז), כי לא היה הטרף בחיות הרעות, רק מפני חטאו של אדם כי נגזר עליו להיות טרף לשניהם והושם הטרף טבע להם גם לטרף זו את זו, עכ"ל: וכ"כ האור החיים על ויקרא פרק כו פסוק (ו) ונתתי שלום בארץ צריך לדעת למה הוצרך לומר זה אחר שכבר אמר וישבתם לבטח? ואולי שיכוין על עם בני ישראל עצמם שלא יהיה להם פירוד הלבבות שיטע ה' ביניהם שלום וריעות: והוסיף בספר משכיל לדוד על ויקרא פרק כו פסוק (ו) ונתתי שלום וכו'. אחרי שהקשה על לשון ונתתי שלא שייך על שלום כתב ז"ל. ולכך מפרש רש"י ונתתי שיהיה קרוי נתינה כל הטובות של מאכל ומשתה שהוזכרו למעלה אימתי בזמן שיהיה שלום בארץ שאם אין שלום כל הניתן כאילו לא ניתן אם כן שפיר למדו מכאן

**הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"**

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

השלוש שקול כנגד הכל עכ"ל: ולדבריהם מובן שכוונת התורה לומר למרות שנאמר וישבת בטח עדיין צריך את ונתתי שלום בכדי לכלול שלום בית ומשפחה ובתוך כלל ישראל, ובכדי שישבו לבטח גם מבחוץ מאוייבנו הוא על ידי שיפחדו מישראל כי ורדפו אחד מאה וכו' ויפלו פניכם כך שהפסוק מדבר על השלום הפנימי והחצוני.

שינה מתוקה תלוי במידות:

והוסיף על כך לבאר הפסוק ושכבתם ואין מחריד, הכתב סופר בדרך צחות מטבעו של עולם כאשר יש קנאה ושנאה בין הבריות שנתם נטרדת, כלשון הכתוב מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל, והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון קהלת ה' יא, הקנאה אינה מניחה לו לאדם לישון, ברם כאשר יתקיים ונתתי שלום בארץ כשישירור השלום בין הבריות אזי ושכבתם ואין מחריד תוכלו לישון במנוחה.

קושיית הרה"ג שטיינמן זצ"ל:

אלא שראיתי שהקשה הרה"ג שטיינמן זצ"ל בספרו אילת השחר עה"ת. פסוק ו' ונתתי שלום בארץ הנה בכמה מקומות שמברכים על שלום הכונה שיהי שלום בכלל ישראל עצמו, וכן בשמויע בברכת שים שלום הכונה בכלל ישראל עצמו, אבל פשטא דקרא ונתתי שלום בארץ משמע לענין זה שלא יבואו אומות העולם למלחמה, אמנם האבן עזרא והרמב"ן מפרשים שגם בפסוק זה הכונה שיהא שלום ביניכם ולא תלחמו איש באחיו ועי' אוה"ת. וצ"ב הרי זה דבר שתלוי בבחירה ומה שייך על זה הבטחה אע"פ ששייך להתפלל על זה?

התשובה לכך ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו:

והנראה לענ"ד ליישב קושיית הרה"ג שטיינמן זצ"ל בהקדם דברי רבינו יונה על הפסוק במשלי פרק טז (ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו. כמו שאמרו ז"ל: כל מי שיש לו אוהבים מלמטה, בידוע שיש לו אוהבים מלמעלה. וכו' ויתכן שענין המקרא הזה כענין שמצאנו באברהם ויצחק ע"ה, שבאו מלכי פלשתים לחרות עמהם ברית, לפי שראו כי היה ה' עמהם עכ"ל. וכ"כ הרלב"ג משלי פרק טז ברצות ה' דרכי איש - כאשר ירצה השם יתברך דרכי האיש מפני תום דרכיו הנה השם יתברך יסיר ממנו הרעות הנכונות לבא עליו ולזה ישרים אתו כל אויביו וכל שכן שישמרוהו משיעורו לו מדיינים אנשים לא היו שונאיו מקדם עכ"ל. ועל כך בתפילתנו לאחר ברכת הדעת התשובה הסליחה וכו' מבקשים להינצל מאוייבנו כמו שכתב בספר אבודרהם שמונה עשרה ואחר כך ישאל להצילו מצרותיו ומשונאיו, כי ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו, ועונותיו של אדם גורמין להשניאו בעיני הבריות עכ"ל.

וכמו כן אמר איוב כי פועל אדם ישלם לו כו'.

וכן כתב לבאר האלשיך על איוב פרק לד פסוק יא כי פועל אדם ישלם לו כו'. כי אין הוא יתב' בעצמו משלם לאיש כמעשהו, כי אם שממעשה הטוב נעשה מלאך קדוש וממעשה הרע מלאך משחית, ומלאך טוב הוא המטיב ומלאך הנעשה בעון הוא עצמו המשחיתו, כד"א ותמוגנו ביד עוננו וכמאמרינו על פסוק תיסרך רעתך כו', וזהו כי פועל אדם ישלם לו, ואם כן איפוא אם לא היה בך עון לא היית לוקה, אחר שהעון עצמו הוא הפועל, ואיך תאמר שא"ל הסיר משפטך להכותך להציל את ישראל עצמו, כיון שאין רע בא על אדם אם לא על יד עונו, אין ספק כי אם לא היה לך עון לא היה מי שישלח בך יד: ושמא תאמר איך העון עצמו הוא הפועל, וכמה פעמים מתרגשת צרה על ידי הכנות טבעיות שמזדמנות לאיש, הנה גם זה מפועל אדם הוא בא, כי וכאורח איש ימצאנו ויכניהו פועל אדם הנזכר, כי עונו ממציא ומזמין לאיש לקות כאורח שלו אם טוב ואם רע עכ"ל. והוסיף על כך מרן החיד"א שאיוב דיבר מתוך ניסיון חייו בספרו חומת אנך איוב פרק לד כי פעל אדם ישלם לו. אמרו בזהר הקדוש על פסוק זה דכמו שיעץ איוב לפרעה על ישראל שיקח ממונם וישעבדם כן הות ליה לאיוב. ואפשר לרמוז דזהו ר"ת פע"ל אד"ם ישל"ם ל"ו, פועל עצתך לפרעה, אותו דין ממש, ה' שלם לך ממונד לקח ויסרך עכ"ל. הראת לדעת שהשלום המיוחל והמחוזר אינו תלוי בפגישות של הסכמים ולא בהידברות ולא בכוח אלא במוח כאשר יעשה האדם רצון השם לקיים התורה והמצוות בזה ישירור השלום בביתו במשפחתו ובתוך עם ישראל ומכל אומות העולם כך שגם פרש"י והראשונים דבר אחד הוא, ובזה מיושבת קושיה הנ"ל.

השלום בתוך ביתו תלוי במעשיו:

ואכן כך כתב מרן החיד"א ששלום ביתו של האדם תלוי במעשיו, בספרו פתח עינים מסכת קידושין דף כט ע"ב וז"ל אפשר שהוא כוונת הכתוב בתהלים פרק לח (ד) אִי־רָמְתָם בְּבִשְׂרֵי מִפְּנֵי זַעֲמָךְ אִי־שָׁלוֹם בְּעַצְמֵי מִפְּנֵי חַטָּאתֵי: והוא מוסר השכל לאדם אשר לא מצא מנוח בביתו זו אשתו ויצר לו, אם בעל נפש הוא, זאת ישיב אל לבו, מקרא מלא ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו, ואז"ל בני ביתו, איכו השתא על עסקי ר"יבה אכן נודע שאינו רצוי לפני המקום כי לו חפץ ה' בדרכיו עליה השל"ם ישלימנה לו, לכן הן קדם יפשפש במעשיו ונוח לשוב בתשובה, ואחר כך רוצה ה' את יריאיו לשים שלום בביתו ובחומותיו, ואפשר שזהו רמז הכתוב אין שלום בעצמי זו אשתו, ע"ד זאת הפעם עצם מעצמי והיא כנגדו מדייני אשה כל זה הוא מפני חטאתי, דאם זך וישר הוא בלי פשע ה' יברך בשלום ואבי"ן שלי"מה יהיה לו עכ"ל.

צואת החכם לבנו על השלום תלוי במעשיו:

וכך כתב רבנו בחיי בספר חובות הלבבות שער ה - שער יחוד המעשה פרק ה שלום המשפחה תלוי בקיום התורה ומצוותיה, וז"ל אבל הוא כמו שאמר אחד החכמים בצואתו לבנו: בני, הפקת רצון כל הבריות אינה ביכלתך, אבל השתדל להפיק רצון הבורא ויעשך רצוי לבריות, כמו שכתוב: ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו. וכן מי שכל הבריות מקטנם ועד גדולם מודים ומשבחים אותו ורוצים את מעשיו, ראייה היא, כי האל יתברך זרע לו אהבה בלבבות בני אדם, ושם לו שם טוב על לשונם עכ"ל.

הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
 ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

מעשה שציוה לבניו בלי השלום בניכם אין ברכה והכל תלוי במעשיכם:

ואכן כך מסופר על עשיר גדול אחד קרא לבניו לפני פטירתו והודיע להם כי ברצונו להעניק לכם מתנה חשובה, נתכנסו ובאו הבנים כולם לבית אביהם הזקן וחיכו לראות את המתנה שהולך אביהם להעניק להם, הביטו אנה ואנה אך לא ראו דבר, לפתע פונה אליהם האב הזקן ואומר להם בני היקרים רצוני שתהיו מאוחדים גם אחרי מותי ותחיו בשלום זה עם זה, הביטו האחים איש ברעהו ובאביהם ואינם מבינים לזאת הוא קורא מתנה אולי צוואה יש כאן אבל לא מתנה. משראה האב שאין בניו יורדים לסוף דעתו הסביר ואמר על רכושי הרב איני דואג כי יודע אני שתחלקוהו ביניכם ותדעו לנהל את כל העסקים ביד רמה, אבל חוששני שבמשך הזמן תשכחו את חשיבות השלום, דעו לכם כי כל העושר שבעולם אינו שווה כלום אם אין השלום והאחדות ביניכם, אלא אם תחיו בשלום אזי תשרה הברכה במעשי ידיכם ועשירותכם הרבה תהיה לכם לברכה ולא ח"ו לקללה. אחת הברכות שנתן הקב"ה לבני ישראל אם יקיימו את המצוות היא ונתתי שלום בארץ, ורש"י הקדוש מפרש שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה אם אין שלום אין כלום, כלומר ללא השלום אין שום ערך לכל הברכות האחרות וכל מאכל ומשתה שיש לכם אינו שווה כלום אם אין שלום.

פטירת האר"י בקיצור שנים בגלל המחלוקת בין תלמידיו:

כידוע לא האריך האר"י ז"ל שנים וביום ה' מנחם אב של"ב יצאה נשמתו בשנת ה'ל"ח לחייו. אודות פטירתו בקיצור שנים כתוב בספר קול ששון וכן בספר עמק המלך ותולדות האר"י ל כשהביא האר"י אצלו את תלמידו מהרח"ו קיבל עליו בשבועה שלא יכסה דבר ממנו שלא יגלה לו, פעם אחת שאל מהרח"ו להאר"י לפרש לו התוספתא של הזוהר והוא סוד עמוק, וא"ל האר"י בחייד תניחני שלא אפרש לך זאת התוספתא, א"ל מוכרח אתה לגלות לי על כל פנים, א"ל אם אגלה לך סופך להתחרט חרטה גדולה אבל אני מוכרח לגלות לך מה שתשאלני על כן אני מזהירך, חזר ואמר אני רוצה שתפרש לי התוספתא עכ"פ וגלה סודה, ולאחר שגילה אותה אמר להם נגזר עלי שימות אותה שנה מחמת גלוי הסוד ואתה גרמת ההיזק ואיני חס עלי ועל בני ביתי אבל עליכם אני מצטער איך אני מניח אתכם בלי שלימות תיקונכם, אזי נתעצבו התלמידים בלבם הרבה, אחר כן אמר להם כל זמן שיש שלום ביניכם ובין בתיכם ולא יהיה מחלוקת כלל אז אין מלאך המות שולט עלי, ועשה האר"י הסגר לעשרה חברים ותקן לנשים ולטף חדרים בפני עצמם באותו חדר והיה רגיל להזהירם שיתרחקו מן הריב והמחלוקות כמטחוי אש ואך אחדות ושלום ישרור ביניהם, ברם מעשה שטן הצליח לאחר חמשה חודשים נפלה קטטה בין הנשים בערב שבת והנשים הגידו לבעליהן, עד שהחברים עצמם התקוטטו ועברו על דברי הרב, לעת ערב יצא האר"י ז"ל עם החברים לקבל שבת וחזר לבית הכנסת סר וזעף וישב כל התפילה באנינות, המהרח"ו כשראה אותו כך נבהל מאד כי לא היה כן מנהגו של הרב ז"ל לעשות כן. כאשר שאל אותו לפרש צערו הגדול, השיב לו ראיתי בקבלת שבת את הס"מ ואמר את הפסוק גם אתם גם מלככם תספו ש"א יב כה, מכאן נראה שכבר נחתם גזר הדין בעו"ה, ולא נחתם אלא בעבור קטטה שהיה היום בין החברים שכל זמן שהיה שלום ביניהם לא היה שייך לקטרג. ביום השישי ער"ש פרשת מטות מסעי שחל בו ר"ח מנחם אב חלה האר"י במגיפה שפקדה אז התלמידים וגדולי העיר הרבו בתפילה ותחנונים, וכשכנסו לבקרו שאל על תלמידו מהרח"ו אמרו לו שבא והולך מבית הכנסת לבית הכנסת להתפלל על הרב, נענה האר"י ואמר תגידו לו שאינו יכול לבטל את הגזירה כי היא גזירה שיש עמה שבועה שאי אפשר לבטלה וציוה לקרוא לו על מנת שיתברך מפיו, באותה שעה הזהירים שוב וציוה להם שיהיו ביתר שאת שיהא שלום ביניהם מכאן ואילך ושינהגו כבוד זה בזה. הנך רואה כי אפילו נגזר עלי מיתה מן השמים אם היה שלום בלא מחלוקת לא היה מדת הדין יכולה לשלוט בו. הראת לדעת הצואה האחרונה של האר"י ל לפני פטירתו שהזהירים על השלום כי גדול השלום.

מוסר השכל:

עלה בידנו עד כמה השלום הכרחי לאדם בכל אורח חייו הפרטיים והציבוריים כי בלעדי השלום אין ערך לשום דבר כמו שכתב רש"י, כמאמר שלמה המלך במשלי פרק טו (יז) טוב ארחת ירק ואהבה שם משור אבוס ושאנה בו: וכן במשלי פרק יז פסוק א טוב פת חרבה ושלוהבה מפי מלא זבחי יריב: אלא שרבים טועים שחושבים שאפשר להשיג שלום שממשיך במעשיו נגד רצון השם יתברך וזו הטעות הגדולה האנושית, כי התורה מבטיחה שרק אם בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו אני יתן שלום בליבותיהם של בני אדם הן בביתו יחד עם אשתו וכן במשפחתו וכן בכלל ישראל ובעולם, ולזאת התביעה היא על כל אחד ואחד להתחזק בעשיית רצון השם ובזה ישרור שלום בביתו, וביותר חובה על כלל הציבור החרדי שומרי התורה והמצוות לחזק ולהתחזק כי הדבר תלוי אך רק בשומרי התורה אשר שייך לדבר אליהם על שמירת התורה ומצוותיה ובזה שנתאחד כולנו הרי אנחנו הן הם לב העולם ובעל ההשפעה אשר ביכולתה לחולל מהפך בלבבות כלל ישראל גם לרחוקים מתורה ומצוות ואפילו על כל העולם, ודוקא בזמננו שהניצנים נראו בארץ שיש קצת פחות מחלוקת ואפילו מתחיל השלום רואים שיש תפנית בעולם דברים שלא קראו במשך שבעים שנות עם ישראל בארץ, ולזאת חובתנו להמשיך ולהרחיב הדבר וכבר הפליגו חז"ל במעלת השלום כמו ששנינו לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום ועל ידי זה נזכה כולנו שהשם יברך את עמו בשלום ויפרוס עלינו סוכת שלום במהרה אמן ואמן.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא